

Список використаних джерел

1. Гринчак Н.А., Горобець О.О. Вплив цифровізації на процес прийняття управлінських рішень у міжнародному бізнесі. *Статистика України*. 2024. № 2. С. 108–115. DOI: 10.31767/su.2(105)2024.02.10.
2. Мулик Т.О. Цифровізація господарських процесів як чинник модернізації внутрішнього контролю підприємств. *Тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів та сфери обслуговування: глобальні виклики і національні рішення* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 23–24 жовт. 2025 р., м. Вінниця. Вінниця : Вінницький національний аграрний університет, 2025.
3. Цюпак В., Бондар А., Романюк А. Впровадження цифрових технологій у управління підприємствами: можливості та виклики. *Економічний аналіз*. 2024. № 2, Т. 34. С. 465–479. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.465>.
4. Цюцяк І., Цюцяк А., Цюцяк В. Процедура здійснення внутрішнього контролю витрат в умовах цифрової трансформації обліково-аналітичних процесів. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 2. С. 245–253. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.245>.

Польовий А.М.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Сирцева С.В.,**
канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В умовах нестабільності економічного середовища, постійних змін податкового законодавства та цифровізації податкового адміністрування особливої актуальності набуває проблема забезпечення належного контролю за розрахунками з бюджетом. Для аграрних підприємств це питання має особливе значення, оскільки їх діяльність характеризується сезонністю виробництва, значною залежністю від природно-кліматичних умов, використанням земельних ресурсів як основного засобу виробництва, а також специфічними особливостями формування доходів і витрат. У таких умовах зростає ймовірність виникнення податкових ризиків, що

можуть негативно впливати на фінансові результати діяльності та економічну безпеку підприємства.

Проблематика податкових ризиків та механізмів їх мінімізації є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Так, С. М. Кучеренко наголошує на необхідності своєчасної оцінки податкових ризиків як важливої складової системи управління ризиками суб'єкта господарювання та підкреслює значення їх кількісного вимірювання для запобігання фінансовим втратам [1]. А. З. Тучак і Т. А. Наумова розглядають контроль податкової дисципліни як один із ключових інструментів управління податковими ризиками у системі економічної безпеки підприємства [2]. О. С. Шевчик акцентує увагу на необхідності впровадження ризик-орієнтованого підходу в організацію податкового контролю та вдосконалення контрольних процедур щодо виявлення ризикових операцій [3].

Незважаючи на значний науковий доробок, питання організації контролю податкових ризиків аграрних підприємств потребують подальшого дослідження з урахуванням галузевих особливостей ведення господарської діяльності та сучасних умов функціонування аграрного сектору економіки.

Податкові ризики аграрного підприємства виникають у процесі нарахування та сплати податків, ведення бухгалтерського обліку, формування податкової звітності та взаємодії з контролюючими органами. Їх проявом можуть бути донарахування податкових зобов'язань, застосування штрафних санкцій, нарахування пені та погіршення фінансового стану суб'єкта господарювання. Особливу увагу слід приділяти ризикам, пов'язаним із оподаткуванням земельних ресурсів, визначенням мінімального податкового зобов'язання, документальним оформленням операцій із земельними ділянками, обліком біологічних активів, реалізацією сільськогосподарської продукції власного виробництва, а також використанням державної підтримки та грантових програм.

Ефективним інструментом мінімізації податкових ризиків виступає контроль, який доцільно розглядати як систему взаємопов'язаних заходів, спрямованих на перевірку законності, достовірності та повноти відображення господарських операцій, своєчасне виявлення ризикових ситуацій і попередження порушень податкового законодавства. Реалізація контрольних процедур забезпечує зниження ймовірності фінансових втрат та сприяє зміцненню економічної безпеки підприємства [2].

Система контролю податкових ризиків повинна охоплювати перевірку правильності визначення об'єктів оподаткування, достовірності первинних документів, своєчасності нарахування податкових зобов'язань, повноти відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку та стану

розрахунків з бюджетом. Важливим напрямом є здійснення контролю за земельними відносинами, орендними платежами, операціями з біологічними активами та сільськогосподарською продукцією, які є найбільш ризиковими для аграрних підприємств.

Особливого значення набуває застосування ризик-орієнтованого підходу, що передбачає концентрацію контрольних заходів на операціях із найбільшою ймовірністю виникнення податкових порушень. Такий підхід дозволяє підвищити результативність контрольних процедур, оптимізувати використання ресурсів підприємства та забезпечити своєчасне реагування на потенційні податкові загрози [3].

Важливою складовою системи мінімізації податкових ризиків є внутрішній контроль, який забезпечує постійний моніторинг господарських операцій, перевірку достовірності облікової інформації та своєчасне виявлення помилок у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку. Належним чином організована система внутрішнього контролю сприяє підвищенню рівня податкової дисципліни та зменшенню ризику фінансових санкцій.

На основі узагальнення наукових підходів до управління податковими ризиками пропонується реалізовувати систему контролю податкових ризиків аграрного підприємства за чотирма взаємопов'язаними етапами: ідентифікація податкових ризиків, оцінка їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства, здійснення контрольних процедур щодо ризикових операцій та моніторинг виконання податкових зобов'язань. Запропонований підхід забезпечує не лише виявлення порушень податкового законодавства, а й їх попередження шляхом своєчасного прийняття управлінських рішень.

Інформаційною основою контролю податкових ризиків виступає бухгалтерський облік, який забезпечує формування достовірної інформації про господарські операції та податкові розрахунки підприємства. Використання аналітичних даних щодо податкових платежів дає можливість оцінювати рівень податкового навантаження, прогнозувати податкові зобов'язання, виявляти ризикові операції та здійснювати ефективне планування грошових потоків.

З метою підвищення ефективності управління податковими ризиками аграрним підприємствам доцільно впроваджувати регулярний моніторинг розрахунків з бюджетом, внутрішній аудит податкових зобов'язань, автоматизовані засоби контролю, системи оцінювання ризикових операцій та сучасні інформаційні технології аналізу податкових даних. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню рівня податкової дисципліни, зниженню ймовірності фінансових втрат та зміцненню економічної безпеки суб'єктів аграрного бізнесу.

Отже, контроль є важливим інструментом мінімізації податкових ризиків аграрного підприємства, оскільки забезпечує своєчасне виявлення та попередження порушень податкового законодавства, підвищує ефективність управління податковими процесами та сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства. Ефективність системи контролю визначається якістю облікової інформації, рівнем організації внутрішнього контролю, врахуванням галузевих особливостей аграрного виробництва та застосуванням ризик-орієнтованого підходу до управління податковими ризиками.

Список використаних джерел

1. Кучеренко С. М. Проблематика оцінки податкових ризиків суб'єктів господарювання. *Український економічний часопис*. 2024. № 6. С. 31–38. DOI: 10.32782/2786-8273/2024-6-5.
2. Тучак А. З., Наумова Т. А. Контроль податкової дисципліни як інструмент управління податковими ризиками у системі економічної безпеки підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1(57). С. 637–643. DOI: 10.32782/2308-1988/2025-57-88.
3. Шевчик О. С. Податкові ризики у механізмі податкового контролю. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 2. С. 603–615. DOI: 10.32631/vca.2025.2.85.

Шуляченко Ю.С.,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Науковий керівник – **Лісовий А.В.,**
д-р екон. наук, професор
Державний податковий університет
м. Ірпінь

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У контексті глобалізації світової економіки та зростання фінансової нестабільності питання забезпечення економічної безпеки держави набуває особливої актуальності. Посилення інтеграційних процесів, відкритість національних економік і залежність від зовнішніх фінансових ринків зростають вразливість держав до кризових явищ. Фінансові потрясіння, коливання валютних курсів, зростання державного боргу і дефіциту бюджету створюють додаткові ризики для стабільного економічного розвитку.